

KOORDINATORI ZA ZAŠTITU NA RADU KOD INVESTITORA, GLAVNOG PROJEKTANTA I POSLODAVCA

Dr. sc. Marinko Đ. Učur, redoviti profesor
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

UDK: 331.45
Ur.: 22. listopada 2009.
Pr.: 21. siječnja 2010.

Sažetak

Zakon o zaštiti na radu, u odredbama članaka 55.-58. u posebnoj glavi 10. uređuje pitanja i odnose pod naslovom (nazivom) „Privremena i zajednička radilišta“. Prateći svrhu Zakona na „uvođenju mjera za poticanje unapređivanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša“, u navedenim odredbama stvorena je obveza poslodavcima „koji obavljaju građevinske ili montažne radove, na iskorištavanju šuma ili radove u brodogradilištima, dužni su prije početka radova na privremenim radilištu urediti radilište i osigurati da se radovi obavljaju u skladu s pravilima zaštite na radu.“ (čl. 55.).

Ako poslove obavljaju dva ili više izvođača, odnosno dva investitora moraju imati koordinate za zaštitu na radu u fazi izvođenja radova. Koordinator ima Zakonom određene zadaće. Za koordinate za zaštitu na radu se mogu imenovati osobe koje ispunjavaju uvjete propisane posebnim propisima ministra nadležnog za rad. U ovom radu komentiraju se odredbe propisa o tome.

Ključne riječi: *povremena i zajednička privremena radilišta, koordinator za zaštitu na radu, uvjeti, stručna znanja.*

1. Uvod

Pravilnikom o uvjetima i stručnim znanjima za imenovanje koordinatora za zaštitu na radu te polaganju stručnog ispita,¹ kojega je donio Ministar gospodarstva, rada i poduzetništva „propisuju se uvjeti stručne spreme i radnog iskustva za polaganje stručnog ispita, te program, sadržaj i način polaganja stručnog ispita za koordinatora za zaštitu na radu“, (u nastavku: Pravilnik). Ovlast (nadležnost) za donošenje Pravilnika nalazi se u odredbama čl. 57.a st. 3. i čl. 93. st. 9. Zakona o zaštiti na radu (u nastavku: ZZR).²

Zaštita na radu sastavni je dio organizacije i procesa rada i proizvodnje. To se odnosi i na „minimalne sigurnosne i zdravstvene uvjete za privremena i pokretna radilišta“. Navedeno je uređeno Pravilnikom o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima, kojega je donio nadležni ministar.³

Navedene podzakonske (provedbene) propise treba analizirati s dva aspekta: primarno, s aspekta zaštite na radu, i drugo, prema propisima o gradnji i dr. „posebnim propisima“. To određuju brojni pojmovi, kategorije, instituti i pravni odnosi među subjektima investicija i građenja.

Korišteni su i drugi pojmovi: plan izvođenja radova, prijava gradilišta, imenovanje koordinatora, poštivanje načela zaštite na radu u fazi izrade projekta i fazi izvođenja radova (kao obveza investitora i izvođača); obveze izvođača i drugih osoba na gradilištu, obavještanja, savjetovanja i sudjelovanja radnika itd.

Prema odredbama čl. 183. Zakona o prostornom uređenju i gradnji „ako u građenju sudjeluju dva ili više izvođača, investitor određuje glavnog izvođača koji je odgovoran za međusobno usklađivanje radova i koji imenuje glavnog inženjera gradilišta koji je odgovoran „za cjelovitost i međusobnu usklađenost radova, za međusobnu usklađenost ... te koordinira primjenu propisa kojima se uređuje sigurnost i zdravlje radnika tijekom izvođenja radova“.⁴

Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima usklađen je i s Direktivnom 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992. o osiguranju minimalnih zahtjeva za sigurnost i zdravlje na privremenim i pokretnim radilištima.⁵ Taj se Pravilnik ne odnosi na jednostavne građevine („određene posebnim propisima“) u dijelu imenovanja koordinatora.

---

1 Pravilnik o uvjetima i stručnim znanjima za imenovanje koordinatora za zaštitu na radu te polaganju stručnog ispita, NN 101/09, od 21.08.2009.

2 Zakon o zaštiti na radu, NN 59/96, 94/96, 114/03, 100/04, 86/08, 116/08 i 75/09.

3 Ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, pozivom na ovlasti iz odredbe čl. 12. st. 1. Zakona o zaštiti na radu, donio je Pravilnik, NN 51/08. Primjenjuje se od 13. svibnja 2009.

4 Zakon o prostornom uređenju i gradnji, NN 76/07.

5 Council Directive 92/57/EEC of 24 June 1992 on the implementation of minimum safety and health requirements at temporary of mobile construction sites (eight individual directive within the meaning of Article 16(1) of Directive 89/391/EEC (OJL 245, 26.8.1992. st. 0006-0022).

2. Direktiva 92/57/EEZ o osiguranju minimalnih zahtjeva za sigurnost i zdravlje na privremenim i pokretnim radilištima

Direktiva 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992. o osiguranju minimalnih zahtjeva za sigurnost i zdravlje na privremenim i pokretnim radilištima osma je pojedinačna direktiva u smislu čl. 16 Direktive 89/391/EEZ, s kojom je djelomično usklađeno zakonodavstvo zaštite na radu u Republici Hrvatskoj. Prema navedenoj odredbi, Vijeće treba po prijedlogu Komisije (temeljem čl. 118.a Ugovora o osnivanju), prihvatiti pojedine direktive, na područjima navedenim u dodatku Direktive 89/391/EEZ, a naročito za radna mjesta, radnu opremu, osobna zaštitna sredstva, rad sa zaslonima, rukovanje teškim teretima koje izaziva povredu leđa, povremena i pokretna radilišta (radna mjesta), ribarstvo i poljoprivreda. Zbog toga odredbe Direktive 92/57/EEZ od 24 lipnja 1992. treba tumačiti zajedno s odredbama Direktive 89/391/EEZ.

Zakon o zaštiti na radu sada ima cjelovite odredbe u čl. 57. i uređuje obveze “više poslodavaca koji rade na zajedničkom radilištu”, a napose u zaštiti “svojih”, ali i radnika drugih poslodavaca; sporazumno organiziranje rada, osobe odgovorne za koordinaciju zaštite na gradilištu i evidencije.⁶ No, treba imati u vidu i druge odredbe Zakona o zaštiti na radu, a posebno odredbe Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu (u nastavku: ZID ZZR).

Direktiva Vijeća 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992. o zadovoljavanju minimalnih i zdravstvenih uvjeta na privremenim ili pokretnim gradilištima, donesena je pozivom na nekoliko izvora (viza propisa, pravni temelj), pa se može govoriti o stupnjevitom (stupanjskom) pozivanju na izvore. Prvo je Ugovor o osnivanju EEZ, a posebno njegov čl. 118.a, slijedi prijedlog Komisije, koji je podnesen “u dogovoru sa Savjetodavnim odborom za zaštitu sigurnosti, higijene i zdravlja na radu“. Vijeće EZ donijelo je Direktivu u suradnji s Europskim parlamentom, uz to “imajući na umu mišljenje Odbora za gospodarska i socijalna pitanja”.

Članak 118. a Ugovora o osnivanju EEZ, određuje da se direktivama moraju usvojiti minimalni uvjeti za poticanje u radnom okolišu u cilju višeg stupnja zaštite sigurnosti i zdravlja radnika, a da se time ne nametnu administrativna, financijska i pravna ograničenja “koja bi priječila stvaranje (osnivanje, organiziranje) i razvijanje malih i srednjih poduzeća“.

U uvodu Direktive ističe se da “privremena i pokretna gradilišta čine područje rada na kojem su radnici izloženi posebno visokoj razini rizika”, te da su “nezadovoljavajuća arhitektonska ili organizacijska rješenja, ili loše planiranje radova tijekom pripreme projekta” uzrokom “u više od polovice nesreća na radu do kojih dolazi na gradilištima zajednice”.

Činjenica je da u nacionalnom zakonodavstvu država članica, postoji propisana obveza da su izvođači ili investitori dužni prije početka radova (određenih karakteristika) prijaviti početak radova nadležnim tijelima uprave. Cilj je poboljšavati koordinaciju između različitih strana vezanih uz pripremu projekata, a isto tako i

6 Zakon o zaštiti na radu, cit.

uz radove u cjelini, jer je veliki broj nesreća na radu uzrokovan neodgovarajućom koordinacijom, a “naročito tamo gdje različita poduzeća rade istovremeno ili nastavno (susljedno) na istom privremenom ili pokretnom gradilištu”.

Koordinacija se odnosi na subjekte u projektiranju, a posebne na subjekte koji izvode radove, a zahtjev je poštivanje minimalnih uvjeta u sigurnosti i zdravlju radnika na privremenim ili pokretnim gradilištima.⁷

2.1. Predmet Direktive

Predmet Direktive 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992. čine detaljne odredbe (preciznije pa i strožije) naslonjene na Direktivu 89/391/EEZ koja se primjenjuje na cjelokupno područje sigurnosnih i zdravstvenih uvjeta koji moraju biti zadovoljeni na privremenim ili pokretnim gradilištima. “Ova se Direktiva ne odnosi na bušenje i vađenje minerala u rudnicima i kamenolomima u smislu čl. 1. (2) Odluke Vijeća 74/326/EEZ od 27. lipnja 1974. o proširenju odgovornosti Povjerenstva za pitanja sigurnosti i zdravlja u rudnicima na sve djelatnosti za vađenje minerala” (čl. 1. st. 2.).

Za razumijevanje minimalnih sigurnosnih i zdravstvenih uvjeta, koji moraju biti zadovoljeni na privremenim ili pokretnim gradilištima, u Direktivi se daju brojne definicije. “Privremeno ili pokretno gradilište” je bilo koje gradilište na kojem se izvode građevinski radovi u niskogradnji ili visokogradnji (iskopavanje, zemljani radovi, izgradnja, montaža i demontaža montažnih elemenata, preinaka ili podešavanje, izmjene, obnova, popravci, demontiranje, rušenje, održavanje u dobrom stanju, održavanje (bojenje i čišćenje), drenaža.⁸ “Klijent” (investitor i izvođač) je bilo koja fizička ili pravna osoba za koju se projekt izvodi. “Nadzornik radova” je bilo koja fizička ili pravna osoba koja je odgovorna za projektiranje i/ili izvođenje i/ili nadzor izvođenja projekta, a koja djeluje u ime klijenta (investitora). “Koordinator za pitanja sigurnosti i zdravlja” u pripremnoj fazi projekta “je bilo koja fizička ili pravna osoba kojoj je klijent i/ili nadzornik projekta, za vrijeme pripreme izrade projekta, povjerio obavljanje dužnosti” (koje određuje Direktiva). U Direktivi se javlja definicija osobe “čija profesionalna djelatnost doprinosi završetku projekta”.

U čl. 3. Direktiva uređuje obveze investitora i nadzornika projekta koje se odnose na postavljanje (imenovanje, određivanje) “jednog ili više koordinatora za

---

⁷ Pored drugih, bitne su Direktiva Vijeća 89/655/EEZ od 30. studenog 1989. u vezi s minimalnim sigurnosnim i zdravstvenim uvjetima u pogledu radne opreme koju radnici koriste na radu (druga pojedinačna direktiva) i Direktiva Vijeća 89/656/EEZ od studenog 1989. o minimalnim zdravstvenim i sigurnosnim uvjetima u pogledu osobne zaštitne opreme koju radnici koriste na radnom mjestu (treća pojedinačna direktiva).

Direktiva Vijeća 89/106/EEZ od 21. prosinca 1988. predmet koje je prilagodba zakona, propisa i administrativnih odredaba država članica u vezi s građevnim proizvodima. Direktiva Vijeća 89/440/EEZ od 18. lipnja 1989. sadržajem koje se mijenja Direktiva 71/305/EEZ koja se odnosi na koordinaciju postupaka pri dobivanju ugovora za javne radove.

⁸ Dodatak I Direktive 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992.

pitanje sigurnosti i zdravlja”. Koordinator se imenuje za bilo koje gradilište na kojem je prisutno više od jednog izvođača (poduzetnika)”. Ovdje su moguća odstupanja, ako država to dopusti “nakon konzultiranja s upravom i radnicima”. Taj tripartitni socijalni dogovor isključen je “tamo gdje radovi o kojima je riječ uključuju posebne rizike...”.

U Dodatku II Direktive, utvrđen je “kratki popis radova koji uključuju posebne rizike za sigurnost i zdravlje radnika...”: radovi koji radnike dovode u opasnost od zatrpavanja pod odronima zemlje, utapljanja u močvarama ili pada s visina gdje je rizik naročito povećan zbog prirode posla ili korištenih postupaka ili od okoliša na mjestu radova ili gradilištu; radovi koji ugrožavaju radnike zbog kemijskih ili bioloških tvari koje predstavljaju naročitu opasnost po sigurnost i zdravlje ili podliježu zakonskim uvjetima u pogledu praćenja zdravlja, radovi s ionizirajućim zračenjem koji zahtijevaju označavanje kontroliranih ili nadziranih područja prema posebnoj direktivi Euroton; radovi u blizini visokonaponskih dalekovoda; radovi pri kojima se radnici izlažu opasnosti od utapljanja, radovi na bunarima, zemljani radovi ispod površine i radovi u tunelima, radovi koji izvode vozači sa sustavom dovoda zraka, radovi koji izvode radnici u kesonima s komprimiranim zrakom, radovi koji uključuju upotrebu eksploziva, radovi koji uključuju montažu ili demontažu teških montažnih dijelova. Svuda gdje se javljaju poslovi s posebnim rizicima nema “sporazuma” već je imenovanje jednog ili više koordinatora, po samoj Direktivi obvezno.

Druga obveza investitora (klijenta) ili nadzornika projekta odnosi se na izradu plana zaštite sigurnosti i zdravlja i to “prije otvaranja gradilišta (čl. 3. st.2. Direktive). Za vrijeme pripreme faze koordinator(i) “sastavljaju ili daju sastaviti plan sigurnosti i zdravlja koji predviđa (određuje, postavlja) pravila primjenljiva za dotično gradilište uzimajući u obzir, tamo gdje je to potrebno, industrijske aktivnosti koje se odvijaju na gradilištu, a uključuju i mjere (posebne mjere) koje se odnose na radove koji ulaze u jednu ili više kategorija “posebnih rizika” (čl. 3. st.2. Dodatak II Direktivi i čl. 5 st.1. (b)).

Treća obveza investitora ili izvođača (klijenta) ili nadzornika projekta odnosi se na dostavljanje prethodne obavijesti nadležnim organima prije početka radova (čl. 3. st.3.). Ta se obveza odnosi na slučaj da se radi o gradilištima “na kojima je predviđeno da radovi traju dulje od 30 radnih dana i na kojim je istovremeno zaposleno više od 20 radnika, ili na kojima je predviđeno da opseg radova premaši 500 osoba – dana”. Prethodna obavijest propisuje sljedeći sadržaj: datum slanja; točnu adresu gradilišta; ime(na) i adresa(e) klijen(a)ta (investitora i izvođača); tip projekta; ime(na) i adresa(e) nadzornika projekta; ime(na) i adresa(e) koordinatora za sigurnost i zdravlje u pripremljenoj fazi projekta te u fazi izvođenja projekta; planirani datum za početak radova na gradilištu; planirano trajanje radova na gradilištu; procjenu maksimalnog broja radnika na gradilištu; planirani broj građevinskih poduzetnika i privatnika (izvođača i kooperanata (podizvođača) na gradilištu); pojedinosti o građevinskim poduzetnicima (izvođačima) koji su već izabrani.⁹

9 Dodatak III Direktive 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992. i čl. 3. st. 3 Direktive.

Odredbama čl. 4. Direktiva daje obveze nadzornom inženjeru (nadzorniku projekta) ili "gdje je prikladno" investitoru i izvođaču (klijentu) voditi računa o općim načelima prevencije u vezi sa sigurnošću i zdravljem navedenim u Direktivi 89/391/EEZ, za vrijeme različitih faza projektiranja i pripreme projekta "a posebno: kad se odlučuje o arhitektonskim, tehničkim i/ili organizacijskim aspektima planiranja različitih dijelova ili faza rada koji će se izvoditi istovremeno ili susljedno (nastavno), te kad se procjenjuje razdoblje potrebno za donošenje takvih radova ili faza rada. Pri tomu uzima u obzir "sve planove sigurnosti i zdravlja" i odgovarajuću dokumentaciju "koja odgovara osobinama projekta i koja sadrži relevantne informacije o zaštiti sigurnosti i zdravlja što ih treba uzeti u obzir za vrijeme bilo kakvih narednih radova" (čl. 4. st. 2., čl. 6. st.1. (c)), ali i preinaka plana (čl. 6. (c) Direktive).

Direktiva propisuje posebne obveze koordinatora u fazi izvođenja radova (članak 6.). Koordinator za pitanje zaštite sigurnosti i zdravlja koordiniraju primjenu općih načela prevencije i sigurnosti kada se odlučuje o tehničkim i/ili organizacijskim aspektima planiranja različitih dijelova ili faza rada, koji će se izvoditi istovremeno ili susljedno (nastavno), te kada se procjenjuje razdoblje potrebno za dovršenje takvih radova ili faza rada. Druga obveza koordinatora je primjena propisa i načela te zahtijevanje od izvođača (poslodavca) pridržavati se plana zaštite sigurnosti i zdravlja na određenom gradilištu.

Koordinatori pripremaju i potiču primjenu "bilo kakve potrebne preinake plana zaštite sigurnosti i zdravlja i dokumentacije za određeno gradilište... kako bi se vodilo računa o napredovanju radova i svim promjenama koje se događaju". Koordinator organiziraju suradnju svih izvođača na određenom gradilištu i "koordiniraju njihove djelatnosti radi zaštite radnika i sprječavanja nesreća i ugrožavanje zdravlja na radu, sa zahtjevom za uzajamno informiranje svih. Nadalje, koordinatori usklađuju mehanizme kako bi provjerili pravilnu primjenu radnih postupaka te poduzimaju mjere "kako bi se osiguralo da pristup na gradilište imaju samo ovlaštene osobe".

Bez obzira na imenovanje koordinatora za obavljanje dužnosti u zaštiti na radu, prema ovoj Direktivi, to ne oslobađa investitora izvođača i nadzornog inženjera od odgovornosti, koje u tom smislu imaju, niti to utječe na načelo odgovornosti poslodavca kako je određeno 89/391/EEZ (čl. 7. Direktive).

Kako je već navedeno Direktiva 89/391/EEZ o poticanju unaprjeđivanja sigurnosti zdravlja radnika na radu temeljna je direktiva u oblasti zaštite na radu, na koju se naslanjaju druge. Tako je u članku 8. Direktive 95/57/EEZ taj odnos uređen pozivom na čl. 6. Direktive 89/391/EEZ, kojim su uređene "osnovne obveze

poslodavaca”.¹⁰

Mjere, koje se odnose na sigurnost, higijenu i zdravlje na radu ne trebaju ni u kom slučaju financijski opterećivati radnike.¹¹ “Kada dva ili više poslodavaca obavljaju poslove istovremeno na jednom radilištu dužni su surađivati u primjeni odredaba ovoga Zakona”, (a to određuje i čl. 6. st. 4. Direktive u primjeni sigurnosnih, zdravstvenih i odredaba o higijeni rada, vodeći računa o naravi djelatnosti...). Stvorene su obveze poslodavcima gdje njih više “dijele prostor” za usklađivanje rada glede zaštite i preventivnih mjera te obavještavaju jedan drugoga i svoje odgovorne radnike o tim opasnostima.”¹²

To se posebno odnosi na: održavanje gradilišta u redu i zadovoljavajućeg stanja čistoće; izbor lokacija za radne punktove imajući na umu kako se pristupa tim punktovima i određujući smjerove kretanja ili površine za prolaz i kretanje ili za opremu; uvjete u kojima se rukuje različitim materijalima, tehničko održavanje i provjera opreme i instalacija, posebno rukovanje opasnim materijalima i/ili tvarima; odlaganje i uklanjanje otpada i šute, pojedinih radnji kao i sveukupna suradnja s trećim osobama i s drugima u blizini mjesta gradilišta (čl. 8. Direktive) 92/57/EEZ od 24.06.1992.).

Poslodavci su dužni radi očuvanja sigurnosti i zdravlja na gradilištu “uzeti u obzir upute koordinatora za pitanja sigurnosti i zdravlja” te “mjere koje su u skladu s minimalnim uvjetima istovremenim u Dodatku IV Direktive”.¹³

Obveze propisane Direktivom primjenjuju se gdje je god to potrebno zbog osobina gradilišta, aktivnosti, okolnosti ili opasnosti.¹⁴

Opći minimalni uvjeti za radne punktove na gradilištu odnose se na: stabilnost i čvrstoću; instalacije za distribuciju energije; smjerove kretanja i izlaza u slučaju opasnosti (prema Direktivi 77/576/EEZ); otkrivanje i suzbijanje požara; ventilaciju; izloženost posebnim rizicima, temperaturu, prirodnu i umjetnu rasvjetu radnih punktova, prostorija i prolaza na gradilištu, vrata i rampe, prolaze – područja

---

10 Prema čl. 6. Direktive 89/391/EEZ osnovne su obveze poslodavca: poduzimanje mjera nužnih za zaštitu sigurnosti i zaštite zdravlja radnika ali i prilagođavati te mjere “vodeći računa o promjeni okolnosti i težnji poboljšanja postojećeg stanja”. Utvrđuju se ova načela: izbjegavanje opasnosti, procjene opasnosti koje se ne mogu izbjeći, suzbijanje opasnosti na njihovu izvoru, prilagođavanje rada opasnostima, prilagodba tehničkom napretku, zamjena opasnih bezopasnim i manje opasnim tvarima, razvijanje sveobuhvatne preventive, davanje prednosti zajedničkim mjerama zaštite pred osobnim, izbjegavanje opasnosti i štetnosti, davanje odgovarajućih uputa radnicima, provjera opasnosti, povjeravanje poslova radnicima prema utvrđenoj radnoj sposobnosti, a u primjeni nove tehnologije posavjetovati se s radnicima ili njihovim predstavnicima o posljedicama toga. Na radna mjesta s posebnim opasnostima pristup mogu imati samo posebno obučeni radnici.

11 Zakon o zaštiti na radu, čl. 16. u svezi s čl. 6. st. 5. Direktive 89/391/EEZ.

12 Zakon o zaštiti na radu, čl. 14.; Zakon o gradnji, NN 175/03 i 100/04.

13 Direktiva 92/57/EEZ od 24.06.1992. Dodatak IV označeni su “minimalni uvjeti zaštite sigurnosti i zdravlja na gradilištima” u dijelovima od A do B. U dijelu A utvrđeni su “Opći minimalni uvjeti za radne punktove na gradilištu”, a u dijelu B, “Posebni minimalni uvjeti za radne punktove na gradilištima”.

14 Pod pojmom “prostorija” Direktiva podrazumijeva i smještaj u barakama (Dodatak IV Prethodne napomene).

opasnosti; prostore za utovar i rampe, slobodu kretanja na radnom punktu; prvu pomoć, sanitarnu opremu (garderobe i ormariće, tuševe i umivaonike, nužnike i umivaonike); prostorije za odmor i/ili prostor za boravak; trudnice i dojilje, radnike s invaliditetom i druge odredbe.

Posebni minimalni uvjeti za radne punktove na gradilištima (dio B) odnose se na dvije skupine. Prvu skupinu čine "unutarnju radni punktovi na gradilištu" i elementi: stabilnost i čvrstoća, vrata za slučaj opasnosti, ventilacija, temperatura, prirodna i umjetna rasvjeta, podovi, zidovi, stropovi i krovovi prostorija, prozori i svjetlarnici, vrata i ulazi, prometnice, posebne mjere za pokretne stepenice i pomične trake za pješake, dimenzije prostorija i količina zraka u prostoriji.

U dijelu druge skupine ("Odjeljak II") utvrđeni su minimalni uvjeti za vanjske radne punktove na gradilištu: stabilnost i čvrstoća, instalacije za distribuciju energije; atmosferski utjecaj, predmeti koji padaju, padovi s visine, skele i ljestve, oprema za dizanje, vozila i strojevi za iskopavanje i rukovanje materijalima, instalacije, strojevi, oprema, iskopi, bunari, podzemni radovi, tuneli i zemljani radovi, rušenje, metalne ili betonske konstrukcije, oplate i teški montažni dijelovi, zagati i kesoni.¹⁵

Radnici moraju biti informirani o svim mjerama koje se poduzimaju u vezi sa zaštitom njihove sigurnosti i zdravlja na gradilištu. Obavijesti moraju biti razumljive radnicima i/ili njihovim predstavnicima na koje se odnose" (čl. 11. Direktive). To ne smije biti u suprotnosti s odredbama čl. 10. Direktive 89/391/EEZ.¹⁶

U čl. 12. Direktive utvrđuje se da će se savjetovanje s radnicima i njihovo sudjelovanje odvijati "u skladu s člankom 11. Direktive 89/391/EEZ... uz osiguranje, gdje god je to potrebno, primjerene suradnje između radnika i/ili njihovih predstavnika u poduzećima koja izvode radove na tom mjestu, uz poštivanje stupnja rizika i veličine gradilišta".¹⁷

U čl. 13. Direktive uređena su pitanja izmjene i dopune Dodataka I, II i III. Izmjene usvaja Vijeće po postupku propisanom člankom 118.a Ugovora o osnivanju. Vijeće će po propisanom postupku predložiti izmjene i dopune Direktive, ako po usvajanju direktiva to zahtjeva tehničko usklađivanje i normizacija s obzirom na privremena ili pokretna gradilišta i/ili ako dođe do promjene tehničkog napretka i promjena u međunarodnim propisima ili uvjetima (ili zvanju) s područja privremenih ili pokretnih gradilišta.¹⁸

Direktiva 92/57/EEZ sastavljena je u Luxemburgu 24. lipnja 1992. i upućena državama članicama EU, "da donesu zakone, propise i upravne mjere potrebne radi usklađivanja s ovom Direktivom najkasnije do 31. prosinca 1993.", te o ovome

15 Direktiva 89/655/EEZ

16 Čl. 10. Direktive 89/391/EEZ odnosi se na obavijesti radnicima i obveze koje u tom smislu imaju poslodavci. Takva su i rješenja u odredbama čl. 69. – 70. Zakona o zaštiti na radu.

17 Čl. 11. Direktive 89/391/EEZ odnosi se na "Savjetovanje i sudjelovanje radnika". Kada se radi o pitanjima koja se odnose na sigurnost i zdravlje na radu, u skladu s nacionalnim zakonima i praksom. Takva su i rješenja u odredbama čl. 66. – 68. Zakona o zaštiti na radu (Odbor zaštite na radu).

18 Izmjene i dopune Dodataka Direktivi (I, II, III i IV) obaviti će se "u skladu s postupkom propisanim čl. 17. Direktive 89/391/EEZ (čl. 13. Direktive 92/57/EEZ).

odmah obavijestiti komisiju EU.

Svaki objavljeni propis mora se pozvati na Direktivu i dostaviti Komisiji EU. Redovita izvješća države dostavljaju se svake četvrte godine o praktičnoj provedbi ove Direktive "ukazujući na stajališta poslodavaca i radnika".

Komisija EU obavještava i podnosi Izvještaj Europskom parlamentu, Vijeću EU, Odboru za gospodarstvena i socijalna pitanja te Savjetodavnom odboru za zaštitu sigurnosti, higijene i zdravlja na radu.

3. Pravilnik o zaštiti na radu privremenim i pokretnim gradilištima

Svaki segment tog procesa treba (i mora) sadržavati sigurnost i uvjete rada kako bi se spriječio nastajanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i drugih bolesti u vezi s radom. To se odnosi i na „minimalne sigurnosne i zdravstvene uvjete za privremena i pokretna gradilišta“, što se uređuje Pravilnikom o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima NN 51/08, kojega je donio ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, pozivom na ovlasti iz odredbi čl. 12. st. 1. Zakona o zaštiti na radu NN 59/96, 94/96, 114/03 i 100/04. Pravilnik je stupio na snagu 13.05.2008., a primjenjuje se u roku od godine dana od dana njegovoga stupanja na snagu, 13. svibnja 2009.

Zakon o zaštiti na radu posebno uređuje subjekte i odnose (prava, obveze i odgovornosti) na privremenim i zajedničkim privremenim radilištima.¹⁹ Prema odredbama čl. 183. Zakona o prostornom uređenju i gradnji, „ako u građenju sudjeluju dva ili više izvođača, investitor određuje glavnog izvođača koji je odgovoran za međusobno usklađivanje radova i koji imenuje glavnog inženjera gradilišta“ koji je odgovoran „za cjelovitost i međusobnu usklađenost radova, za međusobnu usklađenost... te koordinira primjenu propisa kojima se uređuje sigurnost i zdravlje radnika tijekom izvođenja radova“.²⁰

Odredbe ovoga Pravilnika ne primjenjuju se na bušenja i iskope u rudarskoj djelatnosti, niti na jednostavne građevine („određene posebnim propisom“) u dijelu imenovanja koordinatora.²¹

Pravilnik ima sadržaj podijeljen u XII glava i V Dodataka.

3.1. Definiranje pojmova

„Građenje je izvedba građevinskih i drugih radova (pripremni zemljišni, konstruktorski, instalaterskih, završni, te ugradnja građevinskih proizvoda, postrojenja ili opreme) kojima se gradi nova građevina, rekonstruira, uklanja i održava postojeća

19 Zakon o zaštiti na radu, cit., t.10. „Privremena i zajednička privremena radilišta: čl. 55.-58.

20 Zakon o prostornom uređenju i gradnji NN 76/07

21 Pravilnik, čl. 2.

građevina“.²²

Prema Zakonu o prostornom uređenju i gradnji „gradilište“ je zemljište ili građevina, uključivo i privremeno zauzete druge površine, potrebne za izvedbu građevinskih radova ili primjenu odgovarajuće tehnologije građenja i zaštitu na kojem se gradi, rekonstruira, uklanja, odnosno izvode radovi održavanja građevine.²³

„Privremena ili pokretna gradilišta (nastavno: gradilišta) označavaju svako gradilište na kojem se izvode građevinski odnosno montažni radovi čiji je nepotpuni popis naveden u Dodatku I koji je sastavni dio ovog Pravilnika“.²⁴ „Investitor je pravna ili fizička osoba u čije se ime izvode radovi“.²⁵ Izvođač je poslodavac (pravna, odnosno fizička osoba) koji izvodi pojedine radove na gradilištu u ime investitora“.²⁶

Na gradilištu su i brojni drugi subjekti koje Pravilnik „sužava“ i definira samo kao „druge osobe na gradilištu su izvođači koji obavljaju djelatnost osobnim radom“, što je, bez obzira na „korištenje u ovom Pravilniku“ restriktivan pristup. U Direktivi 92/57/EEZ je definicija osobe „čija profesionalna djelatnost doprinosi završetku projekta (privatnik)“?

Pravilnik koristi pojam koordinator (I i II) u dvije faze: Koordinator I za zaštitu na radu u fazi izrade projekta „je svaka fizička ili pravna osoba zadužena od investitora za obavljanje poslova iz čl. 10. Pravilnika“, a koordinator II „za obavljanje poslova iz čl. 11. Pravilnika“.²⁷ Inače, Direktiva 92/57/EEZ od 24.6.1992. u dijelu „postavljanje koordinatora – Plan zaštite sigurnosti i zdravlja – Prethodna obavijest“ (čl. 3.) utvrđuje obveze investitora i nadzornika projekta“ da imenuje (odnosno odredi) „jednog ili više koordinatora za pitanje sigurnosti i zdravlja“.

22 Zakon o prostornom uređenju i gradnji, cit., čl. 2.

23 Isto. U nomotehničkom smislu može se prigovarati na nedosljednost u jezičnom izražavanju pravnih propisa, a pogotovo jer se ovdje radi o provedbenom propisu.

24 Pravilnik – cit., čl. 3. U Dodatku I „Nepotpuni popis radova“ upisani su: iskopavanja, zemljani radovi, građenje, sastavljanje i rastavljanje montažnih dijelova, preinaka ili opremanje, izmjene, obnove, popravci, uklanjanje s rastavljanjem – demontaža, rušenje, tekuće održavanje, povremeno i periodično održavanje – bojanje i čišćenje, odvodnja.

„Privremeno ili pokretno gradilište je bilo koje gradilište na kojem se izvode građevinski radovi u niskogradnji ili visokogradnji“ (iskopavanje, zemljani radovi, izgradnja, montaža i demontaža montažnih elemenata, preinaka ili podešavanje, izmjene, obnova, popravci, demontiranje, rušenje, održavanje u dobrom stanju, održavanje (bojanje i čišćenje), drenaža“ – Dodatak I Direktive 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992. (cit.).

Neosporno je da je struka definirala pojedine pojmove i treba ih uvažavati. Nije uputno to prepustiti *ad hoc* ishitrenim „tumačenjima“, pogotovo ne od inspektora zaštite na radu, jer je svrha preventivna zaštita na gradilištima, na kojima odgovaraju sudionici u građenju.

25 Istu definiciju daje u čl. 178. st. 1. Zakon o prostornom uređenju i gradnji – cit.; Direktiva 92/57/EEZ, koristi pojam „klijent“ (investitor i izvođač) je bilo koja fizička ili pravna osoba za koju se projekt izvodi.

26 Prema čl. 181. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (cit.): Izvođač je osoba koja gradi ili izvodi pojedine radove na građevini. Graditi ili izvoditi pojedine radove na građevini može osoba koja ispunjava uvjete za obavljanje djelatnosti građenja prema posebnom zakonu. Vidi i Zakon o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti NN 98/94; Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti 2007. – NKD 2007. NN 80/07.

27 Pravilnik – cit., čl. 3.

Koordinator se imenuje „za bilo koje gradilište na kojemu je prisutno više od jednog izvođača (poduzetnika). Moguća su i odstupanja prema nacionalnom zakonodavstvu „nakon konzultiranja s upravom i radnicima“, ako se ne radi o „radovima s posebnim rizicima“. „Mjesto rada, uključujući i radni okoliš, je svako mjesto i prostor pod neposrednim ili posrednim nadzorom poslodavca na kojem se radnici moraju nalaziti ili do kojega moraju dolaziti tijekom rada“.²⁸

U Pravilniku je u čl. 3. st. 2. napisana i ova odredba: „Pojmovi: projektant, glavni projektant, inženjer gradilišta i glavni inženjer gradilišta definirani su posebnim propisima“. U tom se smislu upućuje na Zakon o prostornom uređenju i gradnji i druge propise koji se koriste u ovom radu.

3.2. Obveze investitora

Bez obzira je li investitor („klijent“ kako kaže Direktiva 92/57/EEZ od 24. lipnja 1992.) fizička ili pravna osoba, za nju se izvodi projekt i ima obveze u fazi projektiranja i u fazi građenja. Odgovornost za projektiranje je precizirana. To se, posebno odnosi na imenovanje osobe koordinatora I u fazi izrade projekta. U odredbama st. 1. čl. 4. Pravilnik propisuje: „Investitor je obavezan imenovati jednog ili više koordinatora za zaštitu na radu kada radove izvode ili je predviđena da ih izvode dva ili više izvođača“.

U „fazi izrade projekta“ investitor je dužan poštivati načela zaštite na radu, propisana Zakonom o zaštiti na radu. Prema čl. 7. Zakona o zaštiti na radu, sustav pravila zaštite na radu su i „pravila pri projektiranju i izradi sredstava rada“. Riječ je o osnovnim pravilima zaštite na radu, a njih su dužni primjenjivati i „kada dva ili više poslodavaca obavljaju poslove istovremeno na jednom gradilištu“. U „opća načela“ spadaju: izbjegavanje opasnosti i štetnosti, procjena opasnosti i štetnosti, sprječavanje opasnosti i štetnosti na njihovom izvoru, zamjena opasnog neopasnim ili manje opasnim, davanje prednosti skupnim mjerama zaštite nad pojedinačnim, odgovarajuće osposobljavanje i obavješćivanje radnika, planiranje zaštite na radu s ciljem međusobnog povezivanja tehnike, ustroj rada, ljudski odnosi i utjecaj okoliša na radno mjesto, prilagođavanja tehničkom napretku, prilagodba rada radniku, u najširem smislu.²⁹

Pravilnikom se to još preciznije uređuje „posebice kada se odlučuje o oblikovnim, tehničkim i/ili organizacijskim aspektima kako bi se nesmetano planirale različite aktivnosti ili faze rada koje se trebaju izvoditi istovremeno ili u slijedu; kao i kada se procjenjuje potrebno vrijeme za dovršenje takvih radova ili faza rada uzimajući u obzir izvođenja radova te dokumentaciju koja sadrži specifičnosti projekta i koja sadrži bitne sigurnosne i zdravstvene podatke, koje je potrebno primjenjivati nakon

²⁸ Pravilnik – cit., čl. 3.

Prema čl. 6. Zakona o zaštiti na radu (cit.): „U smislu ovoga Zakona pojmovima mjesto rada i radni okoliš obuhvaćaju se sva mjesta i prostori pod neposrednim ili posrednim nadzorom poslodavca na kojima se radnici moraju nalaziti ili do kojih moraju dolaziti u tijeku rada“.

²⁹ Zakon o zaštiti na radu – cit., čl. 17.

gradnje u fazi uporabe“.³⁰ Na tom se temelje i dužnosti koordinatora I. (u fazi izrade projekta): koordiniranje primjene načela zaštite na radu, izrada plana izvođenja radova te izrada dokumentacije prema specifičnosti projekta.

U „fazi izvođenja radova“ investitor je dužan imenovati koordinatora (e) – II, koji je dužan: koordinirati primjenu načela zaštite na radu: kod donošenja odluka o tehničkim i/ili organizacijskim mjerama tijekom planiranja pojedinih faza rada i kod određivanja rokova, koji su potrebni za sigurno dovršenje pojedinih faza rada, koji su potrebni za sigurno dovršenje pojedinih faza rada, koji se izvode istovremeno ili u slijedu; koordinatori izvođenja odgovarajućih postupaka i izrade „potrebnih usklađenja plana izvođenja radova i dokumentacije sa svim promjenama na gradilištu“, organiziranje suradnje i uzajamnog izvješćivanja, provjeravanja provode li se radni postupci na siguran način i usklađivanje propisanih aktivnosti, te organizirati „da na gradilište imaju pristup samo osobe koje su na njemu zaposlene i osobe koje imaju dozvolu ulaska na gradilište“.³¹

Riječ je o velikom broju operativnih poslova, a osobito kada uključuju „posebne rizike za sigurnost i zdravlje radnika“ („posebno opasni radovi“).³²

U Dodatku II Direktive 92/57/EEZ od 24.6.1992. utvrđen je „kratki popis radova koji uključuju posebne rizike za sigurnost i zdravlje radnika“.³³

Imajući u vidu navedene radove i odnose, propisani su posebni uvjeti koje mora ispunjavati osoba koju investitor imenuje za koordinatora I i II. Koordinator I „mora imati najmanje završen stručni studij tehničkog smjera (arhitekture, građevinarstva, elektrotehnike i strojarstva) sa stečenim nazivom prvostupnik (baccalaures) inženjer, položen stručni ispit propisan posebnim propisom te položen stručni ispit za koordinatora zaštite na radu. Pravilnik omogućava i alternativna rješenja: ako pravna osoba obavlja poslove koordinatora I ili te poslove obavlja projektant ili glavni projektant, tada radnik pravne osobe, odnosno projektant mora ispuniti uvjete predviđene za koordinatora I.

---

30 Pravilnik – cit., čl. 9. i 10.

31 Pravilnik – cit., čl. 11.

32 Pravilnik i Dodatak II „Nepotpuni popis posebno opasnih radova“.

33 To su: radovi koji radnike dovode u opasnost od zatrpanja pod odronima zemlje, utapljanja u močvarama ili pada s visine gdje je rizik posebice povećan zbog prirode posla ili korištenja postupaka ili od okoliša na mjestu radova ili gradilišta; radovi koji ugrožavaju radnike zbog kemijskih ili bioloških tvari koje predstavljaju naročito opasnost po sigurnost i zdravlje ili podliježu zakonskim uvjetima glede praćenja zdravlja, radovi s ionizirajućim zračenjem koji zahtijevaju označavanje ili nadziranih područja prema posebnoj Direktivi Euroton; radovi u blizini visoko naponskih dalekovoda; radovi pri kojima se radnici izlažu opasnosti od utapanja, radovi na bunarima, zemljani radovi ispod površine i radovi u tunelima, radovi koje izvode vozači sa sustavom dovoda zraka; radovi koje izvode radnici u kesonima s komprimiranim zrakom; radovi koji uključuju upotrebu eksploziva; radovi koji uključuju montažu ili demontažu teških montažnih dijelova.

Za sve ove radove obavezno je imenovanje jednog ili više koordinatora. Sporazum stranaka ili drukčija rješenja u nacionalnom zakonodavstvu su isključena. Bitno je da radove izvode dva ili više izvođača.

Koordinator II (za zaštitu na radu u fazi izvođenja radova) „mora imati najmanje završen stručni studij tehničkog smjera sa stečenim nazivom prvostupnik (baccalaures) inženjer, položen stručni ispit propisan posebnim propisom te stručni ispit za koordinatora zaštite na radu ili najmanje završen preddiplomski sveučilišni stručni studij smjera sigurnosti i zaštite zdravlja na radu sa stečenim akademskim nazivom sveučilišni prvostupnik (baccalaures) inženjer, položen stručni ispit stručnjaka zaštite na radu te stručni ispit koordinatora zaštite na radu“. I ovdje Pravilnik omogućava alternativna rješenja: ako pravna osoba obavlja poslove koordinatora II onda njezin radnik (koji obavlja te poslove) mora ispunjavati propisane uvjete za koordinatora II. To se odnosi i na inženjera, odnosno glavnog inženjera gradilišta.³⁴

3.2.1. Plan izvođenja radova

U odredbama Pravilnika, kojima se uređuje plan izvođenja radova, propisane su obveze poslodavcu i investitoru. Plan je poseban dokument (akt). „Plan izvođenja radova je sastavni dio projektne dokumentacije određene posebnim propisima.“³⁵

Direktiva 92/57/EEZ u odredbama čl. 4. daje obveze nadzornom inženjeru (nadzorniku projekta) ili „gdje je prikladno“ investitoru i izvođaču (klijentu) da vodi računa o općim načelima prevencije u vezi sa sigurnošću i zdravljem navedenim u Direktivi 89/391/EEZ, za vrijeme različitih faza projektiranja i pripreme projekta „a posebno kad se odlučuje o arhitektonskim, tehničkim i/ili organizacijskim aspektima planiranja različitih dijelova ili faza rada koji će se izvoditi istovremeno ili susljedno (nastavno), te kad se procjenjuje razdoblje potrebno za donošenje takvih radova ili faza rada. To mora osigurati „sve planove sigurnosti i zdravlja“ i u navedenim fazama bilo kakvih narednih radova, ali i preinaka plana „koji odgovaraju osobinama projekta.“³⁶

Obveza investitora je da „prije uspostave gradilišta... osigura izradu plana izvođenja radova“. U plan se unosi (naknadno) „svaka promjena na gradilištu koja može utjecati na sigurnost i zdravlje radnika...“³⁷ „Svaki poslodavac koji izvodi radove u trajanju duljem od pet dana dužan je izraditi svoj plan izvođenja radova i odrediti rok dovršetka radova.“³⁸ U posebnom Dodatku V uz Pravilnik propisan je sadržaj plana izvođenja radova.³⁹

34 Pravilnik – cit., čl. 5. i 6.

35 Pravilnik – cit., čl. 7. st. 4.

36 Projektant je fizička osoba – ovlašten arhitekt ili ovlašten inženjer. Glavnog projektanta određuje investitor, koji odgovara za „cjelovitost i međusobnu usklađenost projekata...ako u projektiranju sudjeluje više projekatanata...“ Projekt mora biti usklađen i s posebnim propisima – vidi odredbe čl. 190. – 208. Zakona o prostornom uređenju i gradnji (cit.).

37 Pravilnik – cit., čl. 7. st. 1., 2. i 3.

38 Pravilnik – cit., čl. 7. st. 5.

39 U Dodatku IV i V Pravilnika precizira se sadržaj i kod izrade plana izvođenja radova svaki dio se mora navesti obraditi i precizirati (unutarnja i vanjska mjesta rada na gradilištu...) – Pravilnik – cit.

3.2.2. Prijava gradilišta

Direktivom 92/57/EEZ propisana je obveza investitora ili izvođača („klijenta“ ili nadzornika projekta „na dostavljanje prethodne obavijesti nadležnim organima prije početka radova“ (čl. 3. st. 3.). Ta se obveza odnosi na slučaj da se radi o gradilištima „na kojima je predviđeno da radovi traju dulje od 30 radnih dana i na kojima je istovremeno zaposleno više od 20 radnika ili na kojima je predviđeno da opseg radova premaši 500 osoba – dana“.

Pravilnik obvezuje investitora da prijavi gradilište, kao i Direktiva. „U slučaju izvođenja posebno opasnih radova iz „Dodatka II ovog Pravilnika („posebno opasni radovi“), prijava gradilišta se mora sačiniti bez obzira na trajanje radova i broj radnika koji izvode te radove“.⁴⁰

Pravilnikom su propisane i ove obveze u vezi s prijavom gradilišta: 1) investitor dostavlja prijavu inspekciji rada „odnosno drugom nadležnom tijelu uz dostavu plana izvođenja radova...“. Rok za dostavu je 8 dana („najmanje ...prije početka izvođenja radova.“); 2) ako makar jedan izvođač izvodi „opasne radove“ dužan je tijelima i u roku iz točke 1) dostaviti prijavu gradilišta kao i ako radovi traju duže od pet dana...; 3) kopija prijave mora biti vidno izložena na gradilištu; 4) „Prijavu gradilišta dužan je investitor ažurirati u slučaju promjena koje utječu na rok dovršenja radova, kao i slučajevima uvođenja novoga izvođača radova ili privremene obustave rada.“⁴¹

3.2.3. Obveze investitora, izvođača i drugih osoba na gradilištu

Sukladno odredbama Direktive 92/57/EEZ, Pravilnik, pored već navedenih, uređuje i druge obveze subjekata koji se javljaju na privremenim i pokretnim gradilištima.

Koordinatori pripremaju i potiču primjenu „bilo kakve potrebe preinake plana zaštite sigurnosti i zdravlja i dokumentacije za određeno gradilište, kako bi se vodilo računa o napredovanju radova i svim promjenama koje se događaju“. Koordinator organiziraju suradnju svih izvođača na određenom gradilištu i „koordiniraju njihove djelatnosti radi zaštite radnika i sprečavanja nesreća i ugrožavanje zdravlja na radu, sa zahtjevom za uzajamno informiranje svih. Koordinator koordiniraju mehanizme kako bi provjerili pravilnu primjenu radnih postupaka te poduzimaju mjere „kako bi se osiguralo da pristup na gradilište imaju samo ovlaštene osobe“.

Bez obzira na imenovanje koordinatora za obavljanje dužnosti u zaštiti na radu, prema navedenoj Direktivi, to ne oslobađa investitora, izvođača i nadzornog inženjera od odgovornosti koje u tom smislu imaju, niti to utječe na načelo odgovornosti poslodavca kako je određeno Direktivom 89/391/EEZ. Takvu odredbu sadrži i Pravilnik u čl. 12. Investitor ne može svoje obveze („propisane ovim Pravilnikom“) prenijeti na izvođača (izvođače radova).⁴²

40 Pravilnik – cit., čl. 8. st. 2.

41 Pravilnik – cit., čl. 8.

42 Pravilnik – cit., čl. 12. st.3.

U skladu s Direktivom 89/391/EEZ Pravilnik utvrđuje „osnovne obveze poslodavca“.⁴³

Stvorene su obveze poslodavcima gdje njih više „dijele prostor da usklađuju svoj rad u pogledu zaštite i preventivnih mjera te obavještavaju jedan drugoga i svoje odgovorne radnike o tim opasnostima.“⁴⁴

Subjekti na gradilištu, a izvođač (i) posebno uvažavaju i primjenjuju Načela za održavanje primjerenog rada i zadovoljavajuće čistoće na gradilištu; izbor i izvještaj mjesta rada, uzimajući pri tome u obzir način održavanja pristupnih putova te određivanje smjerova kretanja i površina za prolaz, kretanje ili opremu; uvjete pod kojima se rukuje različitim materijalima; tehničko održavanje, prethodne i redovite preglede instalacija i opreme radi ispravljanja svih nedostataka koji mogu utjecati na sigurnost i zdravlje radnika; razmještaj i označavanje površina za skladištenje različitih materijala, posebice kada se radi o opasnim materijalima i tvarima; uvjete pod kojima se koristi i premještaju ili uklanjaju opasni materijali; skladištenje i odlaganje ili uklanjanje otpadaka i otpadnog materijala; usklađivanje vremena izvođenja različitih vrsta radova ili faza rada na temelju odvijanja poslova na gradilištu; suradnju između izvođača i drugih osoba na gradilištu; uzajamno djelovanje svih aktivnosti na mjestu na kojem se radi ili u blizini kojega se nalazi gradilište.⁴⁵

Obveze izvođača i drugih osoba na gradilištu „radi osiguranja zaštite na radu na gradilištu“ su: 1. primjena načela utvrđenih u članku 13. Pravilnika (vidi prethodnu stranicu ovog rada); 2. poduzimanje mjera koje su u skladu s minimalnim zahtjevima

43 Direktiva 89/391/EEZ: čl. 6.; Zakona o zaštiti na radu – cit.

44 Zakon o zaštiti na radu – cit., čl. 14

45 Pravilnik – cit., čl. 13.; Direktiva 92/57/EEZ od 24.06.1992. – cit., čl. 8.

propisanim u Dodatku IV (koji je sastavni dio ovog Pravilnika;⁴⁶ 3. uvažavanje upute glavnog inženjera gradilišta i/ili kordinatora za zaštitu na radu.⁴⁷ Obveze se primjenjuju tamo „gdje to zahtijevaju karakteristike gradilišta, aktivnosti, određene okolnosti ili opasnosti, u skladu s propisanim pravilima zaštite na radu“.⁴⁸

To uređuje i Direktiva 92/57/EEZ od 24.06.1992. u Dodatku IV.⁴⁹

3.3. Obavješćavanje radnika, savjetovanje radnika i sudjelovanje radnika

U čl. 15. Pravilnika uređeno je pitanje obavješćavanja radnika na ovaj način: izvođač je dužan na razumljiv način dati radnicima i/ili njihovim predstavnicima „sve potrebne obavijesti o zaštiti na radu na gradilištu i rizicima za sigurnost i zdravlje pri pojedinim radovima“; izvođač je dužan izvješćavati radnike i/ili njihove predstavnike „o svim mjerama, koje je poduzeo ili namjerava poduzeti u svezi s zaštitom na radu na gradilištu.“⁵⁰

46 Dodatak IV Pravilnika nosi naslov „Minimalni sigurnosni i zdravstveni zahtjevi na gradilištima (navedenim u članku 13. i 14. Pravilnika). Imaju dva dijela (Dio A i dio B). Dio A ima naslov „Opći minimalni zahtjevi za mjesta rada na gradilištu“, a odnose se na: stabilnost i čvrstoću; instalacije za distribuciju energije; evakuacijske putove i izlaze; otkrivanje gašenja požara; provjetravanje; izlaganje posebnim opasnostima; temperatura; prirodna i umjetna rasvjeta mjesta rada, prostora i prometnih putova na radilištu; vrata; prometni putovi – opasna područja; teretne platforme i rampe; omogućavanje slobodnog kretanja na mjestu rada; prva pomoć; sanitarna oprema (garderobe i garderobni ormari, tuševi i umivaonici; nužnici i umivaonici); prostor za odmor i/ili prostorije za smještaj; trudnice i dojilje; radnici s posebnim potrebama (invalidi) i ostale odredbe.

Dio B „Posebni minimalni zahtjevi za mjesta rada na gradilištu“ koja se kvalificira (iskazuje) u dva dijela („unutarnje mjesto rada i vanjsko mjesto rada) što „nije obvezno u iznimnim situacijama“. U dijelu B označen je DIO I, unutarnja mjesta rada na gradilištu i to: stabilnost i čvrstoća; nužni izlazi; provjetravanje; temperatura; prirodna i umjetna rasvjeta; podovi, zidovi, stropovi i krovovi prostorija; prozori i svjetlarnici, vrata, prometni putevi, posebne mjere za pokretne stepenice i pokretne trake; veličina prostorija i zračni prostor u prostorijama.

U „Dijelu B“ označen je „Dio II“ vanjska mjesta rada na gradilištu i to: stabilnost i čvrstoća; instalacije za distribuciju energije na gradilištu; atmosferski utjecaji; padajući predmeti; padovi s visine; skele i ljestve; oprema za dizanje i prenošenje; vozila i strojevi za iskopavanje, premještanje, izvlačenje i prijevoz materijala; instalacije, strojevi i opreme; građevinske jame, zdenci (bunari), radovi pod zemljom, tuneli i zemljani radovi; rušenje; metalni ili betonski okviri, oplate i teški montažni elementi; podvodna zvana i kesoni; rad na krovu.

47 Pravilnik – cit., čl. 14. st. 1. bod b).

48 Pravilnik – Dodatak IV Uvodne napomene – cit.

49 Direktiva 92/57/EEZ od 24.06.1992. Dodatak IV „označeni su „minimalni uvjeti zaštite sigurnosti i zdravlja na gradilištima“ u dijelovima A i B. U dijelu A utvrđeni su „opći minimalni uvjeti za radne punktove na gradilištu“, a u dijelu B, „Posebni minimalni uvjeti za radne punktove na gradilištima. Pod pojmom „prostorija“ Direktiva podrazumijeva i smještaj u barakama („Dodatak IV – prethodne napomene“)

Vidi Direktivu 89/654/EEZ o minimalnim zahtjevima za sigurnost i zdravlje na radnom mjestu, od 30.11.1989.

50 Direktiva 92/57/EEZ od 24.06.1992: cit., čl.11.; Direktiva 89/391/EEZ – cit., čl. 10. (odnosi se na obavijesti radnicima i obveza koje u tom smislu imaju poslodavci.

Odredbе čl. 31.-35. Zakona o zaštiti na radu odnose se na „obavješćavanje iz zaštite na radu“. To je obveza poslodavca, a odnosi se na: zaštitu, sigurnost i zdravlje „u svezi djelatnosti koju obavlja“, postavljanje znakova sigurnosti i znakova općih obavijesti „u skladu s odgovarajućim propisima“. „Nakon smrtne, skupne i teške ozljede na radu, utvrđenog slučaja profesionalne bolesti, kao i nalaza nadležnog tijela kojim je utvrđen nedostatak u primjeni pravila zaštite na radu, a inače svaka tri mjeseca“ poslodavac je dužan izvijestiti povjerenike radnika za zaštitu na radu i druge o poduzetim mjerama.⁵¹

Savjetovanje i sudjelovanje radnika uređeno je čl. 16. Pravilnika, koji izvođaču stvara obvezu da se savjetuje s radnicima i/ili njihovim predstavnicima o svim poslovima u vezi s zaštitom na radu na gradilištu i to „redovito u određenim rokovima“. To mora omogućiti „radnicima ili njihovim predstavnicima... ravnopravno sudjelovanje“. Povjerenici za zaštitu na radu zastupaju sve radnike. U zaštiti na radu radnička participacija se ostvaruje: obavješćavanjem, savjetovanjem, suodlučivanjem, pregovaranjem i nadzorom.⁵²

4. Uvjeti i stručna znanja za imenovanje kordinatora za zaštitu na radu

Kako je već navedeno Pravilnik uređuje (propisuje) uvjete i stručna znanja za imenovanje kordinatora za zaštitu na radu, u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu, Zakonom o prostornom uređenju i gradnji, Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, NN 152/08, direktivama EU i drugim propisima (navedenim u ovom radu).

Pojmove kordinatora za zaštitu na radu (I i II). odredili su navedeni propisi.⁵³ „Kordinator za zaštitu na radu može obavljati poslove koordinacije kod investitora, glavnog projektanta i poslodavca, kao 1. kordinator za zaštitu na radu u fazi izrade projekta – Kordinator I i 2. kordinator za zaštitu na radu u fazi izvođenja radova – Kordinator II.“⁵⁴

U čl. 3. Pravilnik propisuje uvjete stručne spreme i stručna znanja kordinatora I. On „mora imati najmanje završen stručni studij tehničkog smjera (arhitekture, građevinarstva, elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje) sa stečenim stručnim

---

51 Poslodavac o tome obavješćava i radničko vijeće („o opasnostima i štetnostima po sigurnost i zdravlje te mjerama koje je poduzeo i koje će poduzeti radi unapređivanja sigurnosti i zaštiti zdravlja“ – Zakon o zaštiti na radu – cit., čl. 33. st. 1. i 2.

52 U čl. 17. Direktive 92/57/EEZ od 24.06.1992. utvrđuje se da će se savjetovanje s radnicima i njihovo sudjelovanje odvijati „u skladu s člankom 11. Direktive 89/391/EEZ... uz osiguranje, gdje god je to potrebno, primjerene suradnje između radnika i/ili njihovih predstavnika u poduzećima, koja izvođe radove na tom mjestu, uz poštivanje stupnja rizika i veličine gradilišta“.

Vidi i Učur, Marinko, *Osnova prava i zakonodavstvo sigurnosti*, Veleučilište, Rijeka, 2005.

53 Zakon o zaštiti na radu, cit., čl. 57. i 57.a; Direktiva Vijeća 92/57/EEZ o osiguranju minimalnih zahtjeva za sigurnost i zdravlje na privremenim i pokretnim radilištima – čl. 2. i 3.; Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim i pokretnim gradilištima, cit., čl. 10. i 11.

54 Pravilnik – cit., čl. 2.

nazivom prvostupnik (baccalaures) inženjer, položen stručni ispit propisan posebnim propisima iz graditeljstva te položen stručni ispit za koordinatora zaštite na radu.⁵⁵

Zahtjevi su precizni i zahtjevni. Najveći broj koordinatora I (u fazi izrade projekta) radi na poslovima projektiranja (projektant, nadzorni inženjer, suradnici).⁵⁶ Koordinator I, koji je položio stručni ispit po posebnim propisima iz graditeljstva i stručni ispit po posebnom propisu iz zaštite na radu, ne mora polagati stručni ispit za koordinatora I, po ovom Pravilniku. „Koordinator I može obavljati poslove koordinatora II“.⁵⁷ Poslovi koordinatora I (u fazi izrade projekta) i poslovi koordinatora II (u fazi izvođenja radova) propisani su Zakonom i pravilnicima.⁵⁸

Pravo na polaganje stručnog ispita za koordinatora I imaju osobe koje ispunjavaju uvjete iz čl. 3. i čl. 6. Pravilnika, a za koordinatora II, ako ispunjavaju uvjete iz čl. 4. i čl. 7. Pravilnika. „Ispitni program“ za stručni ispit jedinstven je za koordinatora I i koordinatora II.⁵⁹ Kandidat prijavljuje stručni ispit ministarstvu nadležnom za rad uz dokaze da ispunjava uvjete koji su propisani ovim Pravilnikom. „Ministar nadležan za rad rješenjem odobrava polaganje stručnog ispita.“⁶⁰ Stručni ispit polaže se pred ispitnim povjerenstvom od tri člana kojega imenuje odlukom ministar nadležan za rad. Uvjeti za članove povjerenstva i predlagači članova povjerenstva utvrđeni su u čl. 12. Pravilnika.

Stručni ispit polaže se usmeno. O položenom stručnom ispitu Ministarstvo izdaje „uvjerenje“. Ministarstvo vodi Registar izdanih uvjerenja prema propisanom obrascu.⁶¹

Troškovi ispita padaju na teret kandidata ili njegovog poslodavca.⁶²

5. Dodaci pravilniku

Pravilnik ima pet (5) Dodataka. „Dodatak 1. – Sadržaj programa stručnog ispita za koordinatora za zaštitu na radu“, utvrđuje što taj Program „mora sadržavati“ (propise o zaštiti na radu i o gradnji građevina; dužnosti koordinatora za zaštitu na radu; otklanjanje i smanjivanje rizika na radu; primjenu pravila zaštite na radu u fazi pripreme projekta; primjenu pravila zaštite na radu u fazi izvođenja projekta („opći

---

55 Pravilnik o stručnom ispitu te upotpunjavanju i usavršavanju znanja osoba koje obavljaju poslove prostornog uređenja i graditeljstva, NN 24/08.

56 Zakon o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, cit., Glava III.

57 Pravilnik, cit., čl. 5.; Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim i pokretnim gradilištima, NN 51/08, čl. 8. i 9.

58 Kao u poz. bilj. 56. i 57. ovoga rada.

59 Pravilnik, cit., čl. 8. Dodatak I

60 Pravilnik, cit., čl. 9. i 10. Kandidat mora udovoljiti pozivu ministarstva da „dostavi potrebnu dokumentaciju“ inače će se smatrati da je „odustao od polaganja ispita“. Propisano je vrijeme i način obavještanja kandidata o polaganju ispita i posljedice ne izlaska na ispit (čl. 10. st. 2. i 3.).

61 Pravilnik, cit., čl. 19. i 20. Obrazac SIK-4 je sastavni dio Pravilnika.

62 Pravilnik, cit., čl. 21. i 22.

ciljevi“, „osnovni sadržaj programa za osposobljavanje“); dužnosti koordinatora za zaštitu na radu; otklanjanje i smanjenje rizika na radu; primjenu pravila zaštite na radu ...⁶³ Dodatak 2. precizno utvrđuje „Obrazac SIK-1 zahtjev za polaganje stručnog ispita za koordinatora za zaštitu na radu“ („redni broj“, m „podatak“, „priloženi dokumenti“ i „potpis kandidata“). Dodatak 3. je obrazac SIK-2 „Zapisnik o stručnom ispitu“. Dodatak 4. SIK-3 „Uvjerenje o položenom stručnom ispitu“ i „Dodatak 5 – Tablica SIK-4“ „Registar izdanih uvjerenja“.

6. Zaključak

6.1. Sustav zaštite na Radu u Republici Hrvatskoj čine odredbe Ustava Republike Hrvatske,⁶⁴ univerzalnih vrela u toj oblasti koji su na snazi u Republici Hrvatskoj,⁶⁵ Zakon o zaštiti na radu i drugih zakona koji su doneseni za pojedine djelatnosti,⁶⁶ pa se primjenjuje kao *lex specialis* za odnose zaštite na radu, brojni provedeni propisi, priznata pravila, kolektivni ugovori i brojne odredbe autonomnih općih akata poslodavaca.⁶⁷

Taj je sustav usklađen s Direktivom EU 89/391/EEZ o uvođenju mjera za poticanje unaprjeđenja sigurnost i zdravlja radnika na radu, koja se smatra okvirnom direktivom, a sada (makar djelomično) i Direktivom 92/57/EEZ od 24.06.1992. o osiguranju minimalnih zahtjeva za sigurnost i zdravlje na privremenim i pokretnim radilištima. To se odnosi i na niskogradnju i visokogradnju.⁶⁸ Investitor i nadzorni organ dužni su izraditi plan zaštite sigurnosti i zdravlja “prije otvaranja gradilišta”.

Direktiva obvezuje sve socijalne partnere (državu, poslodavce i radnike odnosno njihove sindikate) urediti zaštitu na radu na zajedničkim gradilištima, na kojima se zapošljava veliki broj mladih radnika, početnika i u pravilu na određeno vrijeme. Tu je i najveći broj ozljeda na radu (pad s visine, u dubinu i na istoj ravnini, uklještenja između strojeva, alata i sl.).

Zakon o zaštiti na radu treba primjenjivati u ovom dijelu zajedno sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji (kao posebnom zakonu) i zahtijevati od osobe odgovorne za koordinaciju zaštite na radu na gradilištu da prilikom izvođenja radova

63 „U fazi pripreme projekta“ i „u fazi izvođenja projekta“. Tu je i „Mjera za siguran rad“.

64 Ustav Republike Hrvatske, NN 41/01, 55/01; čl. 48.-69.

65 Konvencije MOR-a (ILO, ITO). Republika Hrvatska je od 8. listopada 1991. stranka tih Konvencija, ako ih svojim odlukama potvrdi Vlada Republike Hrvatske (Vidi npr. NN – MU 2/94 i dr.)

66 Npr.: Zakon o gradnji, NN 175/03; Zakon o normizaciji NN 163/03 (koji se primjenjuje od 1.1.2005.); Zakon o šumama, NN 52/90 – 13/02; Zakon o rudarstvu NN 190/03 pa propisi o željeznicama, cestama, vodnom i komunalnom gospodarstvu i dr.

67 UČUR, M., **Radno pravo i pravo zaštite na radu, Rad i sigurnost**, 1999. (3. god.), br. 1., str. 37. – 59.

– Pravilnik o vrsti i objekata namijenjenih za rad kod kojih inspekcija rada sudjeluje u postupku izdavanja građevinskih dozvola i tehničkim pregledima izrađenih objekata NN 48/97.

68 UČUR, M., **Građevinska regulativa: (skripta)**, Građevinski fakultet, Rijeka, 2004., Zakon o prostornom uređenju i gradnji, NN 76/07.

osigura, provede i nadzire da se radovi na privremenom zajedničkom radilištu obavljaju na način da se ne ugrožava sigurnost i zdravlje. Naglasak je na suradnji između poslodavaca izvođača radova i primjena te sprječavanje ozljeda na radu i opasnosti za zdravlje radnika. Pored ostalog, osoba odgovorna za koordinaciju zaštite na radu na gradilištu dužna je voditi dnevnu evidenciju poslodavaca i radnika nazočnih na privremenom zajedničkom radilištu.⁶⁹ Ovaj stručan i odgovoran posao mogu obavljati samo osobe koje posjeduju potrebna stručna znanja vezana uz sigurno izvođenje radova na radilištima.⁷⁰

6.2. Kao i Direktiva 92/57/EEZ, Pravilnik obvezuje na imenovanje koordinatora za pitanje sigurnosti i zdravlja (jednog ili više) za bilo koje gradilište na kojem radi više izvođača, a pogotovo gdje su u pitanju rizični poslovi (bez obzira radi li se o visokogradnji ili niskogradnji).⁷¹

Investitor i nadzorni organ dužni su izraditi plan zaštite sigurnosti i zdravlja „prije otvaranja gradilišta“ i da o tomu obavijeste nadležni upravni organ (s točno određenim sadržajem), opet u skladu sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji i provedbenih propisa uz taj Zakon. Uređenje zaštite na radu je obveza i socijalnih partnera.⁷² „Voditelj građenja dužan je voditi dnevnu evidenciju poslodavca i zaposlenika nazočnih na privremenom zajedničkom gradilištu“.⁷³

Poslodavac je „dužan čuvati na gradilištu dokaze o osposobljenosti zaposlenika, dokaze o ispunjavanju uvjeta za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, dokaze o ispitivanju strojeva i uređaja s povećanim opasnostima i ostalu dokumentaciju potrebnu za izvođenje radova.“⁷⁴ Ovaj posao u ime navedenih subjekata mogu obavljati samo stručnjaci.⁷⁵

Za povredu odredbi koje reguliraju zajednička i privremena (pokretna) gradilišta, propisane su stroge kazne za poslodavca. Primjerice, ako na privremenom radilištu ne osigura da se radovi obavljaju sukladno pravilima zaštite na radu, ako ne dostavi plan uređenja gradilišta i dr.⁷⁶

6.3. U vrlo zahtjevnim, složenim pa i opasnim, za život i zdravlje radnika, djelatnostima u građenju postoje suvremeni propisi u oblasti zaštite na radu, kao „sastavnog“ dijela te djelatnosti. Zbog toga propise u djelatnostima prostornog

69 **Zakon o zaštiti na radu: čl. 57.**

70 Isto: čl. 57. st. 5. Vidi Pravilnik o zaštiti na radu u građevinarstvu, Sl. list SFRJ 42/68, 45/68 (prema čl. 114. Zakona o zaštiti na radu).

71 UČUR, M., Radno pravo i pravo zaštite na radu, Rad i sigurnost, 1999. (3. god.), br. 1., str. 37-59; UČUR, M., Građevinska regulativa (I. i II), Građevinski fakultet, Rijeka, 2004. i 2007. Zakon o zaštiti na radu – cit., čl. 56.

72 Direktiva 92/57/EEZ obvezuje državu, poslodavca i sindikate uvođenje zaštite na radu na zajedničkim gradilištima, posebno kada se zapošljavaju mladi radnici početnici i kada se zasniva radni odnos na određeno vrijeme. U ovoj je djelatnosti najveći broj ozljeda na radu (pad s visine, u dubinu i na istoj ravnini, uklještenje između strojeva, alata i sl.).

73 Zakon o zaštiti na radu – cit., čl. 57. st. 5.

74 Isto, čl. 58.

75 Pravilnik – cit., čl. 5. i 6.

76 Zakon o zaštiti na radu – cit., čl. 109., u pitanju su prekršajna djela o vođenju evidencija, sklapanju ugovora sa „zajedničkim“ izvođačem i dr.

uređenja i gradnje, arhitektonskim i inženjerskim poslovima treba u okviru zaštite na radu tumačiti i primjenjivati zajedno s propisima zaštite na radu (nacionalnim, regionalnim i univerzalnim). To se odnosi i na propise o koordinatorima za zaštitu na radu kod investitora, glavnog projektanta i poslodavca.

Sastavni dio projektne dokumentacije je i projekt zaštite na radu. To moraju raditi specijalisti, inženjeri za određeni dio projekta (strojari, električari, arhitekti, ing. građevinarstva, brodogradnje, ali i inženjeri sigurnosti na radu). To je još naglašenije u fazi izvođenja radova. Propisi o građenju će se bolje primjenjivati uz dosljedniju primjenu propisa u zaštiti na radu. Pored inženjera na gradilištu (vođitelja, nadzornih inženjera i dr.) nezamjenljiva je funkcija inženjera zaštite na radu i koordinatora II u toj fazi. To zahtijeva određenu stručnu spremu, radno iskustvo i položen stručni ispit, što je javnopravna karakteristika ovog statusa i odnosa. Država mora imati ulogu donositelja norme, subjekta u realiziranju i u njihovu nadzoru. Navedeno se objašnjava analizom i komentarom relevantnih propisa u ovome radu.

Summary

SAFETY AT WORK COORDINATORS AT THE INVESTOR, MAIN DESIGNER AND EMPLOYER

The articles 55 to 58 from the special chapter entitled “Temporary and Shared Workplaces” of the Safety at Work Act contain key provisions regarding the occupational safety issues and relations. Having in mind the purpose of the Act to “introduce measures to stimulate improvement of employee safety and health at work, to prevent injuries at work, occupational diseases, other diseases in relation to work and protection of working environment”, the said provisions contain an obligation imposed upon employers “who perform construction or installation work, harvesting of woods or dockyard works, to organize a workplace and secure work performance in accordance with protection at work regulations before beginning work at the temporary workplace (the Article 55).

If two or more constructors perform the work, i.e. two investors have to have safety at work coordinators during the phase of construction realisation. Coordinator’s tasks are set by the Act. “To be appointed as a coordinator, a person has to meet conditions regulated by special regulations enacted by the Minister competent for work”. The author in this article makes comments on provisions contained within the regulations.

Key words: *occasional and shared temporary workplaces,
safety at work coordinator, conditions, professional knowledge*

Zusammenfassung

KOORDINATOREN FÜR DEN ARBEITSSCHUTZ BEI INVESTITOREN, HAUPTPROJEKTANT UND ARBEITGEBER

Das Arbeitsschutzgesetz regelt die Fragen und Verhältnisse der „vorläufigen und gemeinschaftlichen“ Arbeitsstätte in Verordnungen unter Artikeln 55-58 im Sonderkapitel 10. Zu dem Zweck der „Durchführung von Maßnahmen des Arbeitsschutzes zur Förderung und Verbesserung der Sicherheit und des Gesundheitsschutzes der Beschäftigten bei der Arbeit, Verhütung von Verletzungen bei der Arbeit und von professionellen Krankheiten, wie auch von anderen arbeitsbezogenen Krankheiten, und Arbeitsumgebungsschutz“, ist Arbeitgebern gegenüber eine Verpflichtung aufgestellt, sodass „Arbeitgeber, die Bau- oder Montagearbeiten ausführen, sich mit Aufforstung oder Schiffswerftarbeiten beschäftigen, verpflichtet sind, vor dem Arbeitsbeginn an den vorläufigen Arbeitsstätten abzusichern, dass die Arbeiten gemäß den Arbeitsschutzregeln ausgeführt werden.“ (Art. 55). Wenn Arbeiten von zwei oder mehreren Auftragnehmern, bzw. Investoren ausgeführt werden, müssen auch Koordinatoren für den Arbeitsschutz in der Arbeitsausführungsphase ernannt werden. „Als Arbeitsschutzkoordinatoren können Personen, welche die von dem zuständigen Minister vorgeschriebenen Vorschriften erfüllen, ernannt werden.“ Diesbezügliche Verordnungen stellen das Thema dieser Arbeit dar.

***Schlüsselwörter:** vorläufige und gemeinschaftliche Arbeitsstätten,
Arbeitsschutzkoordinator, Bedingungen, Fachkenntnisse.*